

KAPPLØP

Balto og Togo var to sledehunder som ble hedret for sin innsats i det såkalte serumløpet i 1925. De var lederhunder i to av de hundespennene som fraktet serum (medisin) til differirammede Nome i Alaska, noe som hindret et stort epidemiutbrudd.

DIFTERIUTBRUDD

Et utbrudd av difteri vinteren 1925 truet innbyggerne i Nome. Islagt farvann hindret skipstrafikk til Nome vinterstid, og Nome var isolert. Serumet ble i stedet fraktet med tog fra Anchorage til Nenana, hvor det ble plukket opp av det første av 20 hundespenn som skulle frakte det livsviktige serumet til Nome.

SERUMLØP

I den kaldeste og mørkeste tida på året setter Bill Shannon avgårde med sitt hundespenn og med serumet pakket i en koffert på sleden. Det er -45 grader. Lederhunden Blackie har en stri jobb, og underveis dør tre av hundene. Bill følger elva Tanana. Da han kommer til Tolovana må han først varme opp serumet før neste hundekjører overtar. Leonhard Seppala plukker opp serumet i Shaktoolik. Det er ekstremt kaldt, og det blåser kuling. Hunde-spennet krysser sundet Norton Sound hvor vinden har begynt å brette opp isen. Sikten

er så dårlig at Seppala ikke ser noe, og må stole på at lederhunden Togo finner fram. De kommer trygt over på den andre siden av sundet og krysser så fjellpasset Little McKinley Mountain. På turen nedover mot Golovin leverer Seppala serumet videre til Charles Olsen.

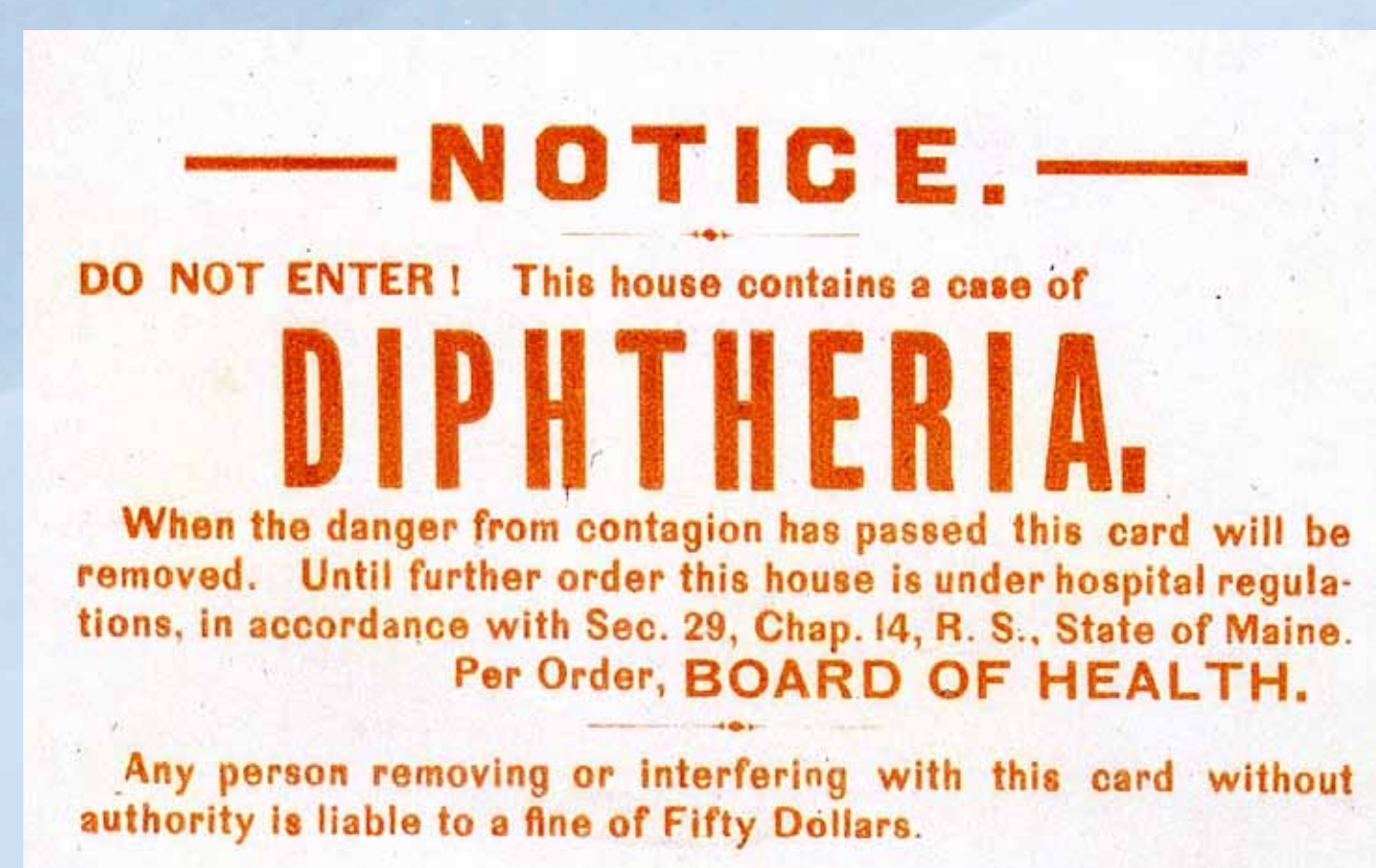
Gunnar Kaasen overtar serumet etter Olsen, og Balto er lederhund hundespennet som består av 13 hunder. Helsemyndighetene i Nome bestemmer at løpet skal stoppes inntil videre på grunn av ekstreme værforhold. Det blir sendt ut beskjed om at Kaasen må stoppe i Solomon inntil uværet gir seg. Det blir også gitt beskjed til nestemann Ed Rohn om at løpet er stoppet inntil videre. På vei fra Bluff mister Kaasen veien i stormen, og må stole på at hundene finner fram. Under stormen velter sleden, og den 9 kilo tunge beholderen med serumet holder på å bli borte i snøen, men blir berget. Kaasen passerer Solomon ved et uhell, og får ikke beskjeden om at løpet er stoppet. Kaasen og hundespennet kommer så til Port Safety, men Rohn ligger og sover etter meldinga om at løpet er innstilt, så Kaasen og hundespennet fortsetter videre til Nome. Dermed kommer Kaasen og Balto - litt uventet - til Nome med medisinen.

Det tok bare 5 dager å gjennomføre hele serumløpet på 1080 km. Dette var en forbløffende prestasjon med tanke på de tøffe værforholdene, det korte dagslyset, og det til tider vanskelige terrenget. 20 hundekjører og omtrent 150 sledehunder, av varierende raser deltok i løpet. Flere av hundene døde underveis, og flere av

hundekjørerene fikk frostskafer. I Nome rakk difterien bare å ta noen få menneskeliv før serumet kom frem, og en alvorlig epidemi ble avverget

IDITAROD

Det blir årlig arrangert hundesledeløp fra Anchorage til Nome for å minnes tidligere bruk av hundespenn til å frakte post, folk og varer til avsidesliggende landsbyer og gruvesamfunn i Alaska. Iditarodløpet gikk første gang av stabelen i 1973 og en stor del av ruta til løpet følger samme rute som serumløpet i 1925. Dette er verdens lengste hundesledeløp, over 1800 km langt, og har fått navnet etter den fraflyttede gruvebyen Iditarod.

Balto står utstoppet på Cleveland Museum. Foto: Per Kristian Olsen, NRK

BALTO

Balto var en sibirsk husky eid av hundekjører og hundeoppdretter Leonhard Seppala. Balto, som var oppkalt etter den samiske polfareren Samuel Balto, var svart i pelsen med noen hvite tegninger, og hadde hvite poter. Gunnar Kaasen, en nordmann som jobbet for Seppala ble tildelt den nest siste etappen i stafetten fra Bluff til Point Safety. Kaasen kom opprinnelig fra Burfjord i Troms, og hadde emigrert til Alaska for å grave etter gull i 1903. Han slo seg ned i Nome og ble hundekjører. Kaasen valgte Balto som lederhund for sitt hundespenn.

Balto og Kaasen ble øyeblikkelig berømte etter serumløpet, og ble vist fram i Hollywoodfilmen «Balto's Race to Nome» i 1925, som ble fulgt av en turné i USA. Balto var til stede under avdukingen av bronsestatuen av seg selv i Central Park i New York. Hunden Balto og de andre hundene i hundespennet endte sin siste tid opp i Brookside dyrehage (som nå heter Cleveland Metroparks Zoo). Da Balto døde ble hunden utstoppet og gitt til Cleveland Naturhistoriske Museum.

I 1995 kom en tegnefilm som var løselig basert på historien om Balto, noe som gjorde historien om serumløpet kjent for nye generasjoner. I desember 2011 lanserte NRK dokumentarfilmen «Balto - helten fra Alaska.»

Leonhard Seppala og Togo.

TOGO

Togo - en svart, brun og gråspettet sibirsk husky - viste allerede i ung alder gode lederegenskaper, og ble lederhund for Leonhard Seppalas hundespenn i serumløpet i Alaska. Seppala som var født i Skibotn og oppvokst på Skjervøy i Troms, emigrerte til Alaska under gullrushet i 1900. Seppala startet med hundekjøring og -avl da han fikk 15 hunder som opprinnelig skulle brukes av Roald Amundsen i en arktisk ekspedisjon som ble avlyst. Han endte opp som hundekjører som vant mange hundekappløp og ble viden kjent for sin gode måte å håndtere hundene på.

Seppalas hundespenn kjørte til sammen 420 km fra Nome til Shaktoolik og tilbake til Golovin. De brakte serumet over en distanse på 146 km, nesten to ganger lenger enn noe annet hundespenn gjorde. Selv om Togo ikke ble så berømt som hunden Balto, kom det store folkemengder for å se Togo og resten av hundespennet da de var på turné i USA i årene etter serumløpet. Togo ble belønnet med en medalje som Roald Amundsen overrakte Togo i Madison Square Garden i New York. Seppala etablerte en kennel i Maine hvor hundene fra serumløpet levde sine siste år. Dette var begynnelsen på den sibirske huskyens utbredelse, og mange sibirske huskyer kan spore sine aner tilbake til Togo eller en av de andre sledehundene som deltok i serumløpet.